

การพัฒนาศักยภาพบริหารและวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอผ้า
 ย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ
 จังหวัดมหาสารคาม

Management Potential Development and Analysis of
 Cost Return of Organically-Dyed Weaving of the
 Weaving Community Enterprise Groups in
 Borabue District, Maha Sarakham Province

จารุวรรณ เอกสะพัง^{1*}, ไอลัดดา โอ์กลาง² สราดา วงศ์มั่งกร³
 และ ปิยะภรณ์ พงศ์ศาสตร์⁴

Jaruwan Aeksapang^{1*}, Ailadda Ongklang²,
 Sarada Wongmangkorn³ and Piyaphon Phongsart⁴

CHOPHAYOM JOURNAL

Received: July 16, 2024

Revised: August 29, 2024

Accepted: August 30, 2024

¹²³สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹²³Accountancy Program Faculty of Management Science, Rajabhat
 Maha Sarakham University

*¹(E-mail : Jaru_suwan@hotmail.com)

*Corresponding Author

²(E-mail : Acc_rmu@hotmail.com)

³(E-mail : reeta_siri@hotmail.com)

⁴สาขานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴Communication Arts Program Faculty of Management Science,
 Rajabhat Maha Sarakham University

⁴(E-mail : Lekpiyaphon@hotmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพบริหารและวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กรอย่างยั่งยืน และเพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า จังหวัดมหาสารคาม โดยมีพื้นที่ที่แตกต่างกัน 2 ตำบล ๆ ละ 2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารและการใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้การคำนวณอัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินลงทุน

ผลการวิจัย ข้อมูลสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 45 ปีขึ้นไป และ 41-45 ปี จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4-6 คน ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ใช้สีสังเคราะห์ และสีธรรมชาติบางรายการทอผ้าเป็นอาชีพเสริม และไม่ได้ทำการก่อตั้งเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ ประสบการณ์ทอผ้าของสมาชิก 16 ปีขึ้นไป พื้นที่ที่ใช้ในการทอผ้า คือ เป็นบ้านตนเอง จำนวนครั้งที่ทอผ้า ตลอดปี วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุหลักในการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่ แก่นฝาง สบู่เลือด ขมิ้น และประดู่ แหล่งที่มาของวัสดุหลัก ได้จากวัสดุธรรมชาติ และไม่ได้ซื้อ รวมถึงได้มาจากการขอจากสมาชิกอื่น แหล่งเงินทุนเป็นทุนส่วนตัว และเงินอุดหนุน การได้รับความรู้จากตัวแทนหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ปัญหาและอุปสรรคการทอผ้า คือ ขาดแคลนเงินทุน และพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย การพัฒนาศักยภาพการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการพยากรณ์ความต้องการในอนาคต และการกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ มีรายได้เกี่ยวกับการทอผ้า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งหมด 4 กลุ่ม ระยะเวลา 4 เดือน สามารถจำหน่ายได้ 187 ผืน เป็นเงินทั้งสิ้น 505,700 บาท และต้นทุนการผลิตของกลุ่ม รวมทั้งหมด 231,000 บาท ต้นทุนที่เกิดขึ้นสูงสุดคือต้นทุนจากการย้อมผ้าฝ้าย และค่าใช้จ่ายในการผลิตสรุปกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวนเงิน 234,550 บาท และการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน พบว่าอยู่ในอัตราร้อยละ 86.64 ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่อยู่ในระดับดีมากสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: ศักยภาพการบริหาร, ต้นทุนผลตอบแทน, การทอผ้าสี่ธรรมชาติ

Abstract

Research on the subject “Human resource management potential development and analysis of cost return of organically-dyed weaving of the weaving community enterprise groups in Borabue district, Maha Sarakham province aimed to 1) study on the community context of the weaving community enterprise groups; and 2) study on the costs and returns from natural color dyed fabric weaving of the Weaving community enterprise groups in Borabue district, Maha Sarakham province. The population in this study was the Weaving community enterprise groups in Maha Sarakham province. There were different areas from two sub-district, and two community enterprise groups in each district. Researcher had collected data from the interview with the Weaving community enterprise groups

and used the interviewing form. Filled data in the interviewing forms were analyzed to explain the general characteristics of samples to answer the research questions using the Return on Invested Capital calculation.

Research results from the membership data in Weaving community enterprise groups in Borabue district, Maha Sarakham province showed that most of them were female aged over than 45 years old onward and 41-45 years old. The number of family members were around 4-6 persons. From the data related to the Weaving community enterprise groups in Borabue district, Maha Sarakham province, most of them used synthetic colors and some natural colors. Weaving was an additional occupation. They did not form up as a group or cooperative. The weaving experience of members was more than 16 years. The areas used for weaving were belong to their own. Times for weaving were throughout the year. The key materials used in weaving were for example, Kaen Fang, blood soap, turmeric and Paduak. The source of key materials came from nature, none purchasing, and asking from other members. They used their own capital and supporting funds. They obtained knowledge from the village's representatives, or government officers. Problems and obstacles for the weavers were the lack of capital and inhospitable area. The management control of the Natural Dyed Fabric Community Enterprise Group expressed opinions regarding the overall control of the organization very clearly. Weaving community enterprise groups in Borabue district, Maha Sarakham province generated

incomes from weaving in four groups of weaving community enterprise in four months period. They could sell 187 of weaving clothes in which accounted to be the amount of 505,700 baht. The total production costs of the groups was at 231,000 baht. The highest cost was the cost of cotton dyeing and production cost. In summary, profit and loss from the operation of Weaving community enterprise groups in Borabue district, Maha Sarakham province were at the amount of 234,550 baht. From the analysis on the returns of investment, it was found at the rate of 86.64 percent.

Keywords: Management Potential Development, Analysis of Cost Return, Organically-Dyed Weaving

บทนำ

กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเป็นการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อประกอบการขนาดเล็กในการจัดสรรทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทักษะวัฒนธรรม และทุนทางสังคมของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน การรักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า นอกจากนี้ยังเป็นการ อนุรักษ์ พื้นฟูและประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยในการใช้สีธรรมชาติ อีกทางหนึ่งด้วย ประโยชน์ที่ได้รับจากการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ สีธรรมชาติคือสีที่สกัดได้จากวัตถุดิบที่มาจาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการตามธรรมชาติ แหล่งวัตถุดิบของสีธรรมชาติสามารถหาได้จากต้นไม้ ใบไม้ สามารถให้สีสันทตามที่เราต้องการ และด้วยกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความสวยงามและสีสันทที่หลากหลาย หนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่นิยมมากคือ สีย้อมผ้า (จุฑามาส ปาชาลุง, 2563)

ซึ่งแหล่งวัตถุดิบสำหรับสีย้อมผ้าธรรมชาติที่มักนำมาใช้กันมักเป็น พืช สัตว์และแร่ธาตุที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น การใช้สีธรรมชาติจากส่วนต่างๆ ของพืชหรือจากแร่ธาตุ มีความสัมพันธ์กับมนุษย์มาช้านานและถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย ในอดีตมนุษย์ใช้สีจากพืชในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ต่อมามีการใช้สีจากพืชแพร่หลายมากขึ้น มีการนำไปใช้ในการงานย้อมสีบนวัตถุหลากหลายชนิด เช่น การย้อมผ้า การทำกระดาษ ตกแต่งเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักสาน การแต่ง สีในอาหาร การย้อมเส้นใยพืช และการย้อมสีขนสัตว์ เป็นต้น

ในประเทศไทย มีการศึกษาการสกัดสีจากพืชในท้องถิ่นและการใช้สีจากธรรมชาติ รวมถึงมีเทคนิควิธีการย้อมเส้นด้ายและผ้า ที่แตกต่างกันไป เช่น การสกัดสีน้ำเงินจากใบคราม สีฟ้าจากอัญชัน สีแดงจากครั่ง รากยอ และแก่นฝาง สีส้มอมเหลือง จากดอกคำฝอย สีเขียวจากใบหูกวาง และสีดำจากผลมะเกลือ สีเหลืองจากดอกดาวเรือง เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ภูมิปัญญาการย้อมสี ที่กันเฉพาะชาวบ้านที่สามารถหาส่วนของต้นไม้ที่ให้สีในท้องถิ่นตามฤดูกาล การสกัดใช้การต้มในน้ำหรือใช้สารอินทรีย์เป็นตัวช่วยสกัด และนำสารละลายสีนั้นไปทำการย้อมเส้นด้ายฝ้ายและไหม ก่อนนำมาทอเป็นผ้าผืนเพื่อไว้ใช้เองหรือไว้จำหน่าย ถึงแม้ว่าสีธรรมชาติจะมีคุณสมบัติที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ แต่ปัญหาของสีธรรมชาติก็มี เช่น การเตรียมสีทำได้ยาก สีที่ได้จากการสกัดแต่ละครั้งไม่เหมือนเดิม กรรมวิธีการย้อมสีบนเส้นใยแต่ละ ประเภท ยุ่งยากซับซ้อน สีไม่คงทน คุณภาพการติดสีต่ำ (low color yield) เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สังเคราะห์และยังมีปัญหาสีซีด สีดก ในระหว่างการนำไปใช้งาน หรือมีความคงทนของสีต่อการซักและความคงทนต่อแสงต่ำ ทำให้ไม่สนองความต้องการของผู้ใช้ การส่งเสริมการผลิตผ้าย้อมสีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสนับสนุนและรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงการให้ความรู้กับผู้ประกอบการในชุมชนเกี่ยวกับการผลิตที่มีคุณภาพและการบริหาร

ต้นทุนการผลิตของผ้าย้อมสีธรรมชาติ

การประกอบการในชุมชนยังคงขาดข้อมูลขาดความรู้เกี่ยวกับการประกอบการในชุมชนยังคงขาดข้อมูลขาดความรู้เกี่ยวกับการบริหารองค์กรซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับองค์กร อาทิเช่นด้านการตลาด แรงงาน ที่ดิน หรือทุน ถ้าขาดสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรจะทำให้กลุ่มสมาชิกไม่สามารถเดินต่อไปได้ เพราะการจัดการกลุ่มสมาชิก คือ การทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การสร้างความเป็นระเบียบ การสรรหาบุคลากร การนำหรือสั่งการ การทำความเข้าใจกับคนในองค์กรการจัดการ จึงเป็นการเน้นเรื่องการบริหารคน นั่นก็คือทรัพยากรบุคคลและชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กระบวนการวางกลยุทธ์ทางการวางแผนทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2556) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อต้านการบัญชีต้นทุนและการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน และอีกส่วนหนึ่งคือเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนที่ได้จากการ ลงทุน ทำให้ไม่ทราบว่าการลงทุนในกิจการใดที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงที่สุด ค่าใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรมเป็นเท่าใด และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการลงทุนนั้นให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าหรือไม่ ทำให้เกษตรกรไม่มีข้อมูลต้นทุนในการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมที่แท้จริง ส่งผลให้การจัดสรรต้นทุนและความพยายาม ในการลดต้นทุนนั้นทำได้ยาก ไม่สามารถจัดการกับต้นทุนแฝงที่เกิดขึ้นได้ (พัชรินทร์ เบ้าหิน, 2562) เพื่อให้เกิดความเข้าใจกระบวนการผลิตที่ถูกต้องและปลอดภัย การบริหารการประกอบการในชุมชนโดยการทำบัญชีต้นทุนผลิตเพื่อให้ทราบถึงต้นทุนในกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยการวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Base Costing) เข้ามาช่วย ซึ่งจะทำให้มองเห็นกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดต้นทุนสูงได้อย่างละเอียดและครอบคลุม และสามารถหาแนวทางการต้นทุนในกิจกรรมดังกล่าวได้เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองการซื้อขายและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจในอนาคต รวมทั้งอาจจะเป็นแนวทางต้นแบบใน

การนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มทอผ้าในพื้นที่ใกล้เคียงหรือลักษณะธุรกิจเดียวกันต่อไปได้ (ภารดี นึกชอบและคณะ, 2560)

จากการที่ศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบริหารและวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า เพื่อศึกษาถึงการจัดการบริหารภายในกลุ่มวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพรวมถึงด้านต้นทุนและผลตอบแทนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งเป็นการนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังคงรักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นซึ่งสามารถนำมาภูมิปัญญานั้นมาประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้าในท้องถิ่น สามารถสร้างงานขึ้นในชุมชนได้ ตลอดจนไปถึงการช่วยกันศึกษาและรักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ต่อการพัฒนาศักยภาพองค์กรอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการพัฒนาศักยภาพบริหารและวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1.1 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า

อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ การพัฒนาศักยภาพการบริหาร กลุ่มวิสาหกิจ และผลตอบแทนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ที่ทำการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติและประสบผลสำเร็จ เพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาศักยภาพบริหารและวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอผ้า ย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1.2.1 การพัฒนาศักยภาพการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1.2.2 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน โดยประกอบ

ดังต่อไปนี้

1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเป็นส่วนของเงิน ที่ต้องจ่ายในการลงทุนเริ่มแรก ในการศึกษาครั้งนี้ค่าใช้จ่ายในการลงทุน

2) ต้นทุนในการประกอบด้วย วัตถุดิบทาง ตรง ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ใช้ในการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

3) รายได้ค่าตอบแทนนี้อาจจ่ายในรูปตัวเงิน หรือมีใช้ตัวเงินก็ได้ เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ จูงใจ ให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

1.3 ประเมินวิจัยในการการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

อัตราผลตอบแทนของจากเงินทุน (Return on investment of ROI)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุนและ

ผลตอบแทนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคามจะใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้ออกแบบขึ้นในการสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จะแยกเป็น 2 ชุด ได้แก่

2.1 การศึกษาบริบทกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กร ซึ่งได้ใช้แบบสอบถาม โดยประยุกต์จากการจัดการ ทรัพยากรบุคคลและชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะมีขอบเขตของการศึกษากระบวนการวางกลยุทธ์ทางด้านการวางแผนทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ (เนตรพัฒนา ยาวีราข, 2556) โดยการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการ ทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย

- 2.1.1 การพยากรณ์ความต้องการในอนาคต
- 2.1.2 การใช้เทคโนโลยีช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์
- 2.1.3 สภาพการแข่งขันในธุรกิจ
- 2.1.4 ความประหยัดในการจ้างงาน
- 2.1.5 การวิเคราะห์งาน
- 2.1.6 การกำหนดคำบรรยายลักษณะงาน
- 2.1.7 กำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2.2 การคำนวณหาต้นทุนการแปรรูปผ้าย้อมสีธรรมชาติ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย

2.2.1 ค่าวัตถุดิบ ได้แก่ วัตถุดิบการย้อมผ้าฝ้าย วัตถุดิบการมัดย้อมผ้าฝ้าย วัตถุดิบการทอผ้า

2.2.2 ค่าแรงงาน (ปาริชาติ มณีมัย, 2558) ได้แก่ ค่าแรงงานการย้อมผ้าฝ้าย ค่าแรงงานมัดการย้อมผ้าฝ้าย

2.2.3 ค่าใช้จ่ายการผลิต (เฉลิมขวัญ ครุฑบุญยงค์, 2557) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ได้แก่ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การทอผ้า เป็นต้น

กำไร (ขาดทุน) สุทธิ สามารถคำนวณได้จาก	
รายได้	xx
หัก ต้นทุนการผลิต	xx
กำไรขั้นต้น	xx
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	xx
กำไรสุทธิ	xx

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็นลักษณะข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ จากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า แต่ละกลุ่มจะนำมาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการคำนวณระยะเวลาคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน และอัตราผลตอบแทน

ภายในรายละเอียดการวิเคราะห์แบบสอบถามแต่ละส่วนมีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาบริบทกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายไป สำหรับการทอผ้าไหม สีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การคำนวณระยะเวลาคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า จากการแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทอผ้า มีดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ แบบสอบถาม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ
1.เพศ										
ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
หญิง	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
2.อายุ										
ไม่เกิน 30 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31-40 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41-45 ปี	3	7.50	3	7.50	1	2.50	-	-	7	17.50
45 ปีขึ้นไป	12	30.00	7	17.50	9	22.50	5	12.50	33	82.50
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
4.จำนวนสมาชิก ในครอบครัว										
1-3 คน	5	12.50	6	15.00	4	10.00	2	5.00	17	42.50
4-6 คน	10	25.00	4	10.00	6	15.00	3	7.50	23	57.50
7-9 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 คนขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ย้อมสีธรรมชาติ อายุของผู้ทอผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 ในส่วนของอายุของผู้ทอผ้า อายุ 50 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 82.50 และจำนวน สมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มผู้ทอผ้า

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ แบบสอบถาม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ
1.การทอผ้าจากสีใด										
แบบสีสังเคราะห์	4	10.00	8	20.00	10	25.00	3	7.50	25	62.50
แบบสีธรรมชาติ	4	10.00	5	12.50	2	5.00	4	10.00	15	37.50
รวม	8	20	13	32.5	12	30.00	7	17.50	40	100.00
2.ทอผ้าเป็น										
อาชีพหลัก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อาชีพเสริม	15	37.5	10	25	10	25.00	5	12.50	40	100.00
รวม	15	37.5	10	25	10	25.00	5	12.50	40	100.00
3.มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์หรือไม่										
มี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่มี	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
4.ประสบการณ์ในการทอผ้า										
1-5 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6-10 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10-15 ปี	7	17.50	-	-	-	-	2	5.00	9	22.50
16 ปีขึ้นไป	8	20.00	10	25.00	10	25.00	3	7.50	31	77.50
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
5.พื้นที่ในการใช้ทอผ้า										
เป็นเจ้าของ	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
เช่าจากผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
6.จำนวนครั้งที่ทอผ้าต่อปี										
1-2 ครั้ง	-	-	1	2.50	-	-	3	7.50	4	10.00
3-4 ครั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4-5 ครั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ตลอดทั้งปี	15	37.50	9	22.50	10	25.00	2	5.00	36	90.00
รวม	15	37.50	10	22.50	10	25.00	5	12.50	40	100.00

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มผู้ทอผ้า (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ แบบสอบถาม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	จำ	ร้อยละ	จำ	ร้อยละ	จำ	ร้อยละ	จำ	ร้อยละ	จำ	ร้อยละ
	นวน	ละ	นวน	ละ	นวน	ละ	นวน	ละ	นวน	ละ
7.วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุหลักในการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ										
แก่นฝาง	15	23.40	2	3.10	2	3.10	4	6.25	23	35.94
สบู่เลือด	15	23.40	1	1.50	1	1.50	1	1.50	18	28.13
ขมิ้น	9	14.00	1	1.50	2	3.10	2	3.50	14	21.88
เปลือกมังคุด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ลูกหว้า	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ดอกคำปอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ประดู่	-	-	1	1.50	4	6.25	-	-	5	7.81
อื่นๆ	-	-	-	-	4	6.25	-	-	4	6.25
รวม	39	60.80	5	7.60	13	20.20	7	11.25	64	100.00
8.แหล่งที่มาของวัสดุหลักที่ใช้ในการทำ										
วัสดุธรรมชาติ/ไม่ได้ซื้อหา	15	37.50	-	-	7	17.50	-	-	22	22.00
ซื้อจากเกษตรกรรายอื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	10	25.00	3	-	5	12.50	18	12.00
รวม	15	37.50	10	25.00	10	17.50	5	12.50	40	100.00
9.แหล่งเงินทุน										
ทุนส่วนตัว	13	32.50	9	22.50	1	2.50	3	7.50	26	65.00
เงินอุดหนุน	2	5.00	1	2.50	9	22.50	2	5.00	14	35.00
กู้ยืม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	15	37.50	10	25.00	10	25.00	5	12.50	40	100.00
10.ได้รับความรู้ในการทอผ้า										
เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ	2	5.00	-	-	8	20.00	2	5.00	12	30.00
ตัวแทนหมู่บ้าน	13	32.50	5	12.50	2	5.00	3	7.50	23	57.50
เกษตรกรรายอื่น	-	-	5	12.50	-	-	-	-	5	12.50
ตำรา/โทรทัศน์/วิทยุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สื่อออนไลน์/เว็บไซต์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	15	37.50	5	25.00	8	25.00	5	12.50	40	100.00

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มผู้ทอผ้า (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ แบบสอบถาม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ
11.ปัญหาและอุปสรรคในการ ทอผ้า										
ราคากดต่ำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ราคาจากพ่อค้าคนกลาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
พื้นที่ไม่เอื้ออำนวย	-	-	4	10.00	6	15.00	2	5.00	12	30.00
ขาดแคลนเงินทุน	15	37.50	1	2.50	8	20.00	4	10.00	28	60.00
ขาดแคลนวัตถุดิบจำเป็น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	15	37.50	5	12.50	14	35.00	6	10.00	40	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า ย้อมสีสังเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 62.50 และย้อมสีธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 37.50 การทอผ้าส่วนใหญ่เป็นอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่มีการจัดตั้ง กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 ในส่วนของประสบการณ์ในการ ทอผ้า 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 77.50 พื้นที่ในการใช้ทอผ้าเป็นเจ้าของ คิดเป็น ร้อยละ 100 ในส่วนของจำนวนครั้งที่ทอผ้าตลอดทั้งปี คิดเป็นร้อยละ 90.00 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ได้ใช้วัสดุหลักในการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ มากที่สุดคือแก่นฝาง ร้อยละ 35.94 รองลงมาคือสับเลียด ร้อยละ 28.13 แหล่งที่มา ของวัสดุหลักที่ใช้ในการผลิต เป็นวัสดุธรรมชาติ ไม่ได้ซื้อหา ร้อยละ 22.00 และ อื่น ๆ ได้แก่ การขอจากเพื่อนบ้าน เป็นต้น ร้อยละ 12.00 แหล่งเงินทุน เป็นทุน ส่วน ร้อยละ 65.00 ความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการทอผ้า ได้มาตัวแทนหมู่บ้าน ร้อยละ 57.50 รองลงมาจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ 30.00 ปัญหาและ อุปสรรคในการทอผ้า ได้แก่ ขาดแคลนเงินทุน ร้อยละ 60.00 และรองลงมาคือ พื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต ร้อยละ 30.00

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาบริบทกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อ
เพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพการบริหาร
องค์กรโดยรวม

การเพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การพยากรณ์ความต้องการในอนาคต	4.64	0.424	มากที่สุด
2. การใช้เทคโนโลยีช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์	4.33	0.518	มาก
3. สภาพการแข่งขันในธุรกิจ	4.20	0.708	มาก
4. ความประหยัดในการจ้างแรงงาน	4.26	0.390	มาก
5. การวิเคราะห์งาน	4.16	0.567	มาก
6. การกำหนดค่าบรรยายลักษณะงาน	4.06	0.293	มาก
7. การกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ	4.34	0.383	มาก
โดยรวม	4.28	0.377	มาก

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D = 0.377) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ การพยากรณ์ความต้องการในอนาคต ($\bar{X} = 4.64$, S.D = 0.424) การกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ ($\bar{X} = 4.34$, S.D = 0.383) การใช้เทคโนโลยีช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D = 0.518) ความประหยัดในการจ้างแรงงาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.390) สภาพการแข่งขันในธุรกิจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.708) สภาพการแข่งขันในธุรกิจ ($\bar{X} = 2.76$, S.D = 0.33) การวิเคราะห์งาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D = 0.567) และการกำหนดค่าบรรยายลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.06$, S.D = 0.293)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายไป สำหรับการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปผลดังตารางต่อไปนี

ตารางที่ 4 สรุปรายได้เกี่ยวกับการทอผ้า ของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า	รายได้จากการทอผ้า		
	จำนวน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน
กลุ่มที่ 1	58	2,900	168,200
กลุ่มที่ 2	28	2,500	70,000
กลุ่มที่ 3	71	2,500	177,500
กลุ่มที่ 4	30	3,000	90,000
รวม	187		505,700

*ระยะเวลาการเก็บข้อมูล 4 เดือน

จากตารางที่ 4 พบว่า รายได้เกี่ยวกับการทอผ้าสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม จากข้อมูลสำหรับปีในการจำหน่ายผ้าทอ จำนวน 187 ผืน เป็นเงินทั้งสิ้น 505,700 บาท โดยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มที่ 3 สามารถจำหน่าย ผ้าทอได้มากที่สุด

ตารางที่ 5 ต้นทุนการผลิต ของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนทอผ้า	รายการต้นทุนและค่าใช้จ่าย						
	วัตถุดิบ การย้อม ผ้าฝ้าย	วัตถุดิบ การมัด ย้อมผ้า ฝ้าย	วัตถุดิบ การทอ ผ้า	ค่าแรงงาน การย้อม ผ้าฝ้าย	ค่าแรงงาน มัดการ ย้อมผ้า ฝ้าย	ค่าใช้จ่าย ในการ ผลิต	รวม ต้นทุน การผลิต
กลุ่มที่ 1	36,900	22,700	-	-	2,700	30,550	92,850
กลุ่มที่ 2	17,250	8,750	-	-	-	21,800	47,800
กลุ่มที่ 3	22,500	8,500	200	2,700	400	20,200	54,500
กลุ่มที่ 4	9,000	8,750	5,000	-	-	13,100	35,850
รวม	85,650	48,700	5,200	2,700	3,100	85,650	231,000

*ระยะเวลาการเก็บข้อมูล 4 เดือน

จากตารางที่ 5 พบว่า ต้นทุนการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในระยะเวลา 4 เดือน โดยภาพรวมทั้งหมด เป็นเงิน 231,000 บาท แต่ถ้าจำแนกเป็นประเภทรายการต้นทุนแต่ละประเภท จะพบว่า ต้นทุนการย้อมผ้าฝ้าย และค่าใช้จ่ายในการผลิต จะมีต้นทุนสูงกว่า และรองลงมาคือ วัตถุดิบการมัดย้อมผ้าฝ้าย

ตารางที่ 6 สรุปกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า	ผลการดำเนินงาน			
	รายได้	ต้นทุน	ค่าใช้จ่าย	กำไร
กลุ่มที่ 1	168,200	92,850	13,550	61,800
กลุ่มที่ 2	70,000	47,800	6,800	15,400
กลุ่มที่ 3	177,500	54,500	10,200	112,300
กลุ่มที่ 4	90,000	35,850	9,100	45,050
รวม	505,700	231,000	39,650	234,550

ชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาพรวมมีกำไรจากการดำเนินงาน เท่ากับ 234,550 บาท ต้นทุน เท่ากับ 231,400 บาท และค่าใช้จ่ายในการผลิต เท่ากับ 39,650 บาท

การประเมินผลตอบแทนจากการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

ในการลงทุนทอผ้าไหม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลตอบแทนโดยใช้ อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (Return on Investment : ROI) (แววตา ดีปมา, 2556)

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน = กำไรจากการทอผ้าไหม
ต้นทุนในการทอผ้าไหม

การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

$$\begin{aligned} \text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} &= \frac{234,500}{270,650} \\ &= 86.64\% \end{aligned}$$

นั่นคือ กลุ่มทอผ้ากลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จะมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนคิดเป็น 86.64%

สรุปผล

1. ข้อมูลสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 45 ปีขึ้นไป และ 41-45 ปี จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4-6 คน สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ใช้สีสังเคราะห์ และสีธรรมชาติบางรายการทอผ้าเป็นอาชีพเสริม และไม่ได้ทำการก่อตั้งเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ ประสพการณ์ทอผ้าของสมาชิก 16 ปีขึ้นไป พื้นที่ใช้ในการทอผ้า คือ เป็นบ้านตนเอง จำนวนครั้งที่ทอผ้าตลอดปี วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุหลักในการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่

แก่นฝาง สบู่เลือด ขมิ้น และประดู่ แหล่งที่มาของวัสดุหลัก ได้จากวัสดุธรรมชาติ และไม่ได้ซื้อ รวมถึงได้มาจากการขอจากสมาชิกอื่น แหล่งเงินทุนเป็นทุนส่วนตัว และเงินอุดหนุน การได้รับความรู้จากตัวแทนหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ปัญหาและอุปสรรคการทอผ้า คือ ขาดแคลนเงินทุน และพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ การพยากรณ์ความต้องการในอนาคต การกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ การใช้เทคโนโลยีช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความประหยัดในการจ้างแรงงาน สภาพการแข่งขันในธุรกิจ สภาพการแข่งขันในธุรกิจ การวิเคราะห์งาน และการกำหนดค่าบรรยายลักษณะงาน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายไปสำหรับการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่ารายได้เกี่ยวกับการทอผ้าสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม จากข้อมูลสำหรับปีในการจำหน่ายผ้าทอจำนวน 187 ผืน เป็นเงินทั้งสิ้น 505,700 บาท โดยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มที่ 3 สามารถจำหน่ายผ้าทอได้มากที่สุด ต้นทุนการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในระยะเวลา 4 เดือน โดยภาพรวมทั้งหมดเป็นเงิน 231,000 บาท แต่ถ้าจำแนกเป็นประเภทรายการต้นทุนแต่ละประเภทจะพบว่า ต้นทุนการย้อมผ้าฝ้าย และค่าใช้จ่ายในการผลิต จะมีต้นทุนสูงกว่าและรองลงมาคือ วัตถุดิบการมัดย้อมผ้าฝ้ายกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาพรวมมีกำไรจากการดำเนินงาน เท่ากับ 234,550 บาท ต้นทุน เท่ากับ 231,400 บาท และค่าใช้จ่ายในการผลิต เท่ากับ 39,650 บาท และกลุ่มทอผ้ากลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จะมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนคิดเป็น 86.64%

อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กรอย่างยั่งยืน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพการบริหารองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ การพยากรณ์ความต้องการในอนาคต การกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ การใช้เทคโนโลยีช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความประหยัดในการจ้างแรงงาน สภาพการแข่งขันในธุรกิจ สภาพการแข่งขันในธุรกิจ การวิเคราะห์งาน และการกำหนดคำบรรยายลักษณะงาน เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าสีธรรมชาติมีการพัฒนากลุ่มเพื่อให้เกิดมีศักยภาพและบริหารองค์กรเพื่อตอบสนองกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และสามารถพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน จึงได้มีการพัฒนากลุ่มอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล บัวเปลี่ยน และคณะ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนใหญ่มีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการจัดการสินค้าหรือบริการมากที่สุดรองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารการตลาด ด้านทิศทางวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและลูกค้า ด้านการจัดการความรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรา คำบุญเรือง (2566) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ ผ้าปักชาวเขา พบว่า ศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้กำหนดประสิทธิผลของเป้าหมายและผลที่เกิดจากการร่วมมือมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการแปรรูปผ้าชาวเขาเพื่อจัดจำหน่ายแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิก การบริหารจัดการโดยชุมชนตนเอง และการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสมาชิกและระหว่างกลุ่มวิสาหกิจอื่น มีการดำเนินงาน

อย่างมีภาวะผู้นำของประธานกลุ่ม สามารถชี้นำและชักนำ กล้าตัดสินใจ กระจายข้อมูลข่าวสาร เสียสละมีความคิดสร้างสรรค์เชิงพัฒนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม การทอผ้าเป็นอาชีพเสริม และไม่ได้ทำการก่อตั้งเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ และเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ทอผ้ายาวนาน เป็นการรับความรู้มาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบทอดกันมา เกี่ยวกับการทอผ้า ลวดลาย และการย้อมสีธรรมชาติ โดยสามารถนำสิ่งที่ทำให้เกิดสีธรรมชาติมาใช้ในการย้อมสีผ้า อาทิ เช่น แก่นฝาง สบู่เลือด ขมิ้น และประดู่ แหล่งที่มาของวัสดุหลัก ได้จากวัสดุธรรมชาติ และไม่ได้ซื้อสามารถหาได้จากชุมชนของตนเองและใกล้เคียง สิ่งนี้ทำให้ต้นทุนการผลิตไม่สูงนัก และทำให้กำหนดราคาขายที่ควรจะเป็น จึงทำให้ได้กำไรน้อยที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ แต่ในทางเป็นจริงแล้ว ผ้าที่ทอจากสีธรรมชาติควรมีราคาให้สอดคล้องกับราคาตลาดที่กำหนดไว้ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้สีธรรมชาติและสีสังเคราะห์จากการได้รับความรู้จากหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนเพราะทำให้เกิดมูลค่าของผ้าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินดา เจียมศรีพงษ์ (2560) พบว่า การผลิตผ้าไหมมัดหมี่กับผ้าทอลายโบราณเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์จากการใช้สีสังเคราะห์เปลี่ยนเป็นการใช้สีธรรมชาติ

กลุ่มวิสาหกิจทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีรายได้เกี่ยวกับการทอผ้า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งหมด 4 กลุ่ม ระยะเวลา 4 เดือน สามารถจำหน่ายได้ 187 ผืน เป็นเงินทั้งสิ้น 505,700 บาท และต้นทุนการผลิตของกลุ่ม รวมทั้งหมด 231,000 บาท ต้นทุนที่เกิดขึ้นสูงสุดคือต้นทุนจากการย้อมผ้าฝ้าย และค่าใช้จ่ายในการผลิต สรุปลำไรขาดทุนจากการดำเนินงานของ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวนเงิน 234,550 บาท และการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน พบว่าอยู่ในอัตรา ร้อยละ 86.64

จากการวิเคราะห์ต้นทุนสำหรับการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติทำให้ พบว่า ต้นทุนที่เกิดขึ้นสูงสุดคือต้นทุนจาก การย้อมผ้าฝ้าย ซึ่งเป็นค่าแรงงาน เพราะในการทอผ้าแต่ละครั้งจะต้องมีกระบวนการในการทอผ้า อาทิเช่น การมัดหมี่ การย้อมสีธรรมชาติ รวมถึงการทอผ้าทุกส่วนงานต้องเป็นค่าแรงงาน จึงทำให้ ค่าแรงงานเป็นค่าใช้จ่ายหลักในการทอผ้า เพราะส่วนใหญ่ถ้าไม่มีฝีมือจะทำการจ้าง ส่วนต้นทุนการผลิตอื่น ๆ เป็นต้นทุนที่คงที่ไม่ค่อยสูงนัก แต่ถ้าเปรียบเทียบ ต้นทุนและผลตอบแทนยังอยู่ในระดับดี เพราะการทอผ้าเป็นการผลิตแบบชุมชน ต้นทุนการผลิตไม่คอยสูงเท่าไร จึงทำให้ชุมชนมีกำไรจากการจำหน่ายได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอผ้า อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในพื้นที่อื่นเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มานำมาเปรียบเทียบกับ ผลที่ได้ อาจทำให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มทอผ้า ในการการแสดงความคิดเห็นประสบการณ์ และวิธีการทอผ้าเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ดียิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น การช่วยในเรื่องของเงินลงทุนการซื้อวัสดุการทอผ้าใหม่ การส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อให้ไปสู่ระดับประเทศหรือเป็นสินค้าที่ได้คุณภาพในระดับสากล
3. ควรศึกษาแนวทางในการลดต้นทุนการทอผ้า ซึ่งจะช่วยให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน*. เฉลิมขวัญ นครบุญยงค์. (2557). *หลักการลงทุน (Principles of Investment)*. กรุงเทพฯ ฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น,
- ชนากานต์ ชัยรัตน์. (2553). *ต้นทุนและผลตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลน ย้อมสีธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอกะสอ จังหวัดสุโขทัย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2557). *หลักเศรษฐศาสตร์ / จุลเศรษฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ ฯ: โครงการพัฒนาตำรา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล บัวเปลี่ยน และคณะ. (2560). ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์*, 10(1), 95-120.
- ปาริชาติ มณีมัย. (2558). *การวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมของโครงการเหมืองหินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง : กรณีศึกษา บริษัทเหมืองแร่ลิ้ง จำกัด จังหวัดสงขลา*. สงขลา: คณะวิทยาการจัดการ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปิยะวัน เพชรหมี่ สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2562). ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจผ้าทอพื้นเมืองของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ในภาคเหนือของประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 14(3), 146-164.
- พัชรินทร์ เป้าหิน (2562). *การวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ*. (ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้).

- ภารดี นึกชอบและคณะ. (2560). การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและต้นทุนโลจิสติกส์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักหวานป่า ที่ได้รับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช จังหวัดสระบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(3), 249-261.
- วัฒนะ จุฑะวิภาต. (2555). *ผ้าทอกับชีวิตคนไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุทธิรา คำบุญเรือง. (2566). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ ผ้าปักชาวเขา จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารพิกุล*, 21(1), 151-168.
- อนรรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2558). *การบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.